

zdjęcia: Piotr Jeżewski

MARIA EKIEL-JEŻEWSKA

W mieszkaniu panuje przedwojenny klimat.

Z wizytą w międzywojniu

ZAPRASZAMY DO MUZEUM ZIEMI MIŃSKIEJ NA WYSTAWĘ STAŁĄ PT. **JAK ŻYLI NAUCZYCIELE W II RZECZYPOSPOLITEJ?** – DO PRZEDWOJENNEGO MIŃSKO-MAZOWIECKIEGO MIESZKANIA I NA ZWIĄZANĄ Z NIM NOWOCZESNĄ EKSPOZYCJĘ TYPOWYCH DZIEJÓW POLAKÓW W I POŁOWIE XX WIEKU.

Narracja wystawy prowadzona jest z perspektywy rodziny nauczycieli, Janiny i Józefa Sylwestrowiczów. Można zobaczyć oryginalne wnętrze ich mieszkania z lat 30. ubiegłego wieku, łącznie z książkami, przedmiotami użytkowymi i dekoracyjnymi oraz obrazami. Pokazane są przykłady pracy pedagogicznej i społecznej, samokształcenia, twórczości artystycznej i walki o wolność. Większość eksponatów jest własnością prywatną. Autorami wystawy są Maria Ekiel-Jeżewska i Piotr Jeżewski, którzy razem z Muzeum Ziemi Mińskiej przez 7 lat zajmowali się jej organizacją. Ekspozycja została uhonorowana wyróżnieniem w prestiżowym ogólnopolskim konkursie Sybilla 2016.

Uwaga, zabytek

Droga na wystawę biegnie w górę po drewnianych schodach. Na ich szczycie widać okno otwarte na ogród, skąd wita nas gospodarz ze swoją córuchną. W oddali widać drewniany dom ze zdobieniami. Przechodząc pod ażurowym ornamentem, wkraczamy do miejsca, które wydaje się być werandą.

Detale architektoniczne nieistniejących już budynków przypominają, że jesteśmy w obiekcie prawem chronionym. Zespół willowy Marii Magdaleny Łubieńskiej – dom z ogrodem i bramą – został w 2018 r. wpisany do rejestru zabytków. Wędrując po wystawie, warto więc zwrócić uwagę na oryginalne stare wyposażenie stałe z końca lat 30. i 40., m.in. drewniane drzwi i okna skrzynkowe z mosiężnymi klamkami, okienka nad drzwiami doświetlające

Wejście na wystawę – jak weranda.

korytarz, drewnianą jasną podłogę z desek, bakelitowe wyłączniki światła...

Plan wystawy

Z „werandy” skręcamy w lewo obok tytułu wystawy. Jesteśmy na początku długiego korytarza, na wprost planszy wyjaśniającej główną ideę tej ekspozycji: historia życia w międzywojniu pokazana jest na przykładzie jednej mińskiej rodziny. Drzwi na prawo prowadzą do wnętrza przedwojennego mieszkania: gabinetu, jadalni połączonej z sypialnią (zwanej pokojem słonecznym) oraz łazienki i kuchni, skąd wyjdziemy innymi drzwiami, aby obejrzeć w korytarzu

„galerię przedwojennych wartości”, które kierowały działaniami Polaków w II RP.

Kuchnia, łazienka i korytarz znajdują się w przedwojennej części willi, pokoje – w części dobudowanej pod koniec lat 40. Rodzina Sylwestrowiczów mieszkała tu od 1950 r. Przed wojną wynajmowała dom przy ul. Wielkopolskiej w Mińsku Mazowieckim.

Halo, halo, tu Polskie Radio

Słuchać radio grające w mieszkaniu. Przedwojenne piosenki przeplatają się z pogadankami, odzywają się sygnały radiostacji w Warszawie, Lwowie lub Wilnie. Czasem brzmia dźwięki strojenia radia.

Drugi przedwojenny radiodbiornik znajduje się w nowoczesnej części wystawy. Z jego głośnika lub na słuchawkach też można posłuchać przedwojennych audycji, wybierając samemu spośród kilku godzin nagrań, udostępnionych na wystawę przez Archiwum Polskiego Radia.

W miejscowościach, w których nie było jeszcze prądu, fale radiowe można było odbierać przez radia kryształkowe. Jedno z nich znajduje się na wystawie w mieszkaniu i może działać dzięki 50-metrowej antenie rozpiętej w muzealnym ogrodzie.

W gabinecie

Wchodzimy do przedwojennego gabinetu nauczycieli Janiny i Józefa Sylwestrowiczów. Zwraca uwagę radio i biblioteka gospodarzy, zawierająca m.in. encyklopedię. Na biurku rzuca się w oczy kałamarz z orłem i obsadka. Warto zajrzeć do szuflad. Znajdujący się w gabinecie, wykonany przez mińsko-mazowieckiego stolarza ośmiokątny stolik art déco przypomina o herbacie pitej podczas spotkań w celu omówienia wspólnych działań pro bono na rzecz lokalnej społeczności.

W nowoczesnej części wystawy można dowiedzieć się o pracy przedwojennych na-

uczycieli, ich sukcesie w walce z analfabetyzmem i pracy społecznej. A także o tym, jak rozwijali swoje zainteresowania dzięki udziałowi w kursach dokształcających.

Ślady wojen

Pokolenie II RP brało udział w trzech wojnach. Na wystawie przypominają o tym ślady wojskowych działań Józefa Sylwestrowicza. W pokoju słonecznym w szufladce leży odznaka POW. W gabinecie warto zobaczyć trzy rogatywki, wz. 1919, wz. 1927 i połowę wz. 1937. W szafie ubraniowej znajdują się przedwojenne akcesoria wojskowe, w tym szabla oficera piechoty wz. 1921/22, oficerki, koc w torbie, siennik, owijacze, maska przeciwgazowa, obok umundurowania podarowanego przez Amerykanów jeńcowi wyzwolonego przez nich w 1944 r. oflagu w Murnau w Niemczech.

O obronie wolności opowiada też nowoczesna część wystawy. Fotografie przypominają jak ochotnicy POW stawali się oficerami walczącymi o polskie granice podczas wojny bolszewickiej. Można posłuchać nagrań z września 1939 r., m.in. relacji z Warszawy amerykańskiego reportera Juliana Bryana i przemówień prezydenta Warszawy Stefana Starzyńskiego, a także wojennego wspomnienia córki państwa Sylwestrowiczów. Jest także zdjęcie i informacja o działalności kulturalno-oświatowej oficerów uwięzionych w oflagu w Murnau.

Kultura i sztuka

Józef Sylwestrowicz przez całe życie malował i interesował się sztuką. Na ścianach wiszą jego obrazy. W szczególności dwa z nich, namalowane w latach 50., przedstawiają widok z okna tego mieszkania na drewniany dom z werandą po drugiej stronie ulicy Okrzei.

W korytarzu można zobaczyć ich znacznie więcej na prezentacji komputerowej i na planszach, które m.in. pokazują, że tematyka tych obrazów i plakatów wpisuje się w ogólne tendencje sztuki międzywojennej. Ciekawym wątkiem tam wspomnianym jest Rysunkowe Ognisko Wakacyjne – trzyletni kurs malowania dla nauczycieli prowadzony przez wiodących polskich artystów. A jak malowali uczniowie uczestników tego kursu... ich prace kryją się w szufladzie biurka.

Zainteresowania gospodarza rzutowały na urządzenie mieszkania i dobór przedmiotów dekoracyjnych. W pokoju słonecznym warto zwrócić uwagę na elementy sztuki ludowej. Można też otworzyć kredens...

Realia codzienności

Szuflady, szafy i szafki muzealnego mieszkania kryją wiele ciekawych przedwojennych przedmiotów, np. bluzki mińsko-mazowieckich nauczycielek Marii i Jadwigi Szymkiewicz oraz papierową torebkę z nadrukiem składu aptecznego Juliana Osetowskiego.

Trudności życia codziennego widoczne są w kuchni. Wiadro węgla czeka na rozpalenie ognia, wyżymaczka na pranie w balii na tarze. Dobrze, że przynajmniej wody nie trzeba nosić ze studni. Mieszkania w tej willi pod koniec lat 30. i 40. miały bowiem kanalizację i wodę w kranach w kuchni i łazience. Takich udogodnień nie było wtedy w mińsko-mazowieckich domach.

Realia życia codziennego w międzywojniu pokazane są także w korytarzu. Opowiada o nich film, na którym warto zobaczyć dzieci w szkole. W gablotach leżą m.in. przybory szkolne, łyżwy i serso, na wieszaku wisi melonik.

M. Ekiel-Jeżewska

Ekspozycja w korytarzu opowiada o życiu w II RP.

ZAPRASZAMY DO ZWIEDZANIA

Wystawę stałą pt. *Jak żyli nauczyciele w II Rzeczypospolitej?* można oglądać w godzinach otwarcia MZM. Kurator, prof. Maria Ekiel-Jeżewska, raz na dwa miesiące oprowadza po wystawie (w niedziele), a także raz na dwa miesiące wspólnie z Muzeum Ziemi Mińskiej organizuje na wystawie warsztaty dla uczniów i nauczycieli (we wtorki). Informacje na temat terminów w Muzeum. Na co dzień ekspozycję przedstawia pani Małgorzata Bańkowska. Z wdzięcznością przyjmujemy na wystawę przedwojenne mińsko-mazowieckie przedmioty, opakowania, dokumenty, fotografie i wspomnienia oraz zeszyty i świadectwa szkolne z I połowy XX wieku.

Projekt 600

Z OKAZJI 600-LECIA
MIASTA MIŃSK MAZOWIECKI
MUZEUM ZIEMI MIŃSKIEJ
ZORGANIZOWAŁO WYSTAWĘ
ZBIOROWĄ MIŃSKICH
ARTYSTÓW PLASTYKÓW.

W wystawie „Projekt 600. Impresje malarskie” MZM poinformowało artystów z Mińska Mazowieckiego już na początku 2020 roku. W miasto szły meilowe zaproszenia do wzięcia udziału w tym wydarzeniu, pojawiły się informacje w prasie. Zainteresowani artyści swe prace przekazywali do depozytu Muzeum do końca listopada 2020 roku.

Wystawa została zorganizowana w sali konferencyjnej Miejskiej Biblioteki Publicznej w Mińsku Mazowieckim. Trwała od czerwca do września 2021 roku. Wernisaż 09.06.2021 r. odbył się jeszcze w maseczkach przeciw COVID-19. W wydarzeniu uczestniczyło prawie 30 twórców, w tym zarówno profesjonalni plastycy jak i amatorzy. Zaprezentowano łącznie ponad 50 prac. Kuratorem wystawy była Beata Sajewska, pracownik MZM.

Dzieła prezentowały całą gamę tematów: realistyczne przedstawienia związane z historią miasta, symboliczne fantazje, abstrakcyjne rozwinięcia, oraz emocjonalną twórczość osobistą. mlk

W WYSTAWIE

PROJEKT 600

UDZIAŁ WZIĘLI:

Beata Antończak, Tomasz Awdziejczyk, Hanna Babilońska, Jadwiga Bajorek, Marek Chabrowski, Weronika Chłopik, Mirosław Chyliński, Anna Gibała, Małgorzata Kłoszewska, Anna Kurdej, Beata Mironiuk-Gąsior, Tomasz Nowak, Kinga Nowicka, Michał Eryk Rogala, Paulina Rogalska, Krzysztof Rusiecki, Roman Ruśplo, Tomasz Sadlej, Joanna Skwiecińska, Krzysztof Sokolowski, Andrzej Sołtysiuk, Barbara Stańczuk, Bartłomiej Szczepankowski, Iwona Tomusiak, Paweł Wąsowski, Paweł Wocial, Sylwia Zabłocka.

Współcześni artyści z Mińska Mazowieckiego, również związani z MZM

m.in.:

Wojciech Cichoń, Stanisław Fijałkowski, Rajmund Giersz, Jerzy Konowrocki, Robert Kukla, Marek Laużański, Marek Nojszewski, Waldemar Pskiet, Radosław Rolf, Beata Sajewska, Jacek Siudziński, Krzysztof Szczypiorski.